Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 78. (10.753). Львів, субота 10. квітня 1926. Posztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ і АДМІНІСТРАЦІЯ. Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 дол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 СОТ.

За економічну відбудову.

В справі Української Економічної Ради.

Конкуруючим між собою европейським державам війна не принесла бажаного висліду. Замісць господарської суприматії одної чи двох націй в Европі війна привела до загальної економічної руїни. Найдосадні́шим доказом цього є десятьміліонова армія безробітних в Европі.

Шал „побідних" настроїв минув. І не сентимент був причиною запрошення Німців до спільного стола нарад над відбудовою Европи, а сила й економічна організація німецького народу.

Після програної війни Німеччина перейшла через горнило важких, навіть кривавих змагань за форму влади в державі. В часі пристрастної боротьби між партіями покликано до життя Державну Господарську Раду (Reichswirtschaftsrat), котрої завданням було надати напрям національному господарству і відбудувати зруйнований війною край.

Всі німецькі партії вислали до Ради своїх найкращих економістів. Економічні організації дали найспосібніших теоретиків і практиків. Капіталісти, фабриканти, банкирі і великі купці засіли поруч робітничих, кооперативних та професійних організацій. Представники великих земельних власників і дрібних хліборобів стали до ради разом з заступниками міст. В праці над відбудовою батьківщини, з природи ворожі кляси знайшли спільну плятформу, один національний фронт відбудови і розбудови народнього господарства, фронт повороту до давньої сили і значіння німецького народу. Однозгідність, спільність і єдність німецького народу на господарській плятформі в першу чергу довели до того, що кінець кінців впали слова про те, що нема вже ні побідників, ні побіджених.

Ми побіджені, хоч не на полі бою, але всетаки побіджені... Наша вужча батьківщина, західно-українська національна територія була головним і безперервним тереном боїв. Вона перенесла на собі всі страхіття і наслідки війни.

Відбудувати або бодай допомогти у відбудові знищеної країни польська держава не уважає своїм обовязком. Замісць відбудови знищених сіл, вибудовано нові оселі для кольоністів. Державна фінансова господарка (переміна корон на марки, девалюація, знову переміна марок на золоті і знову девалюація) знищила всіх горожан, зліквідувала наш передвоєнний національний доробок, — наші здорові кредитові установи.

В найтяжчих хвилях повоєнної дезорганізації цілого нашого національного життя повстав за почином інж. Юл. Павликовського при „Краєвім Союзі Ревізійнім" у Львові — Комітет Організації Кооператив, котрий поставив собі за завдання відбудувати, а радше створити кооперативну організацію для економічного піддвигнення найширших мас, для вставлення підвалин під національне економічне відродження. Дві тисячі кооператив зорганізаційними надбудовами і центрами — це неабиякий успіх в такому короткому часі. Одначе і найкращий успіх на полі головно споживної кооперації — це ще не цілість господарського життя народу, як це ствердив на святі пятиліття обнови Української кооперації її духовий провідник інж. Павликовський. Кооперацію ждуть великі завдання. Та в сучасний момент кооперація не є в силі перебрати в свої руки орудування цілим господарським життям народу, бо розцвіт споживної кооперації, починання продуктивної кооперації (молочарство), проблески діяльности кредитової кооперації, лишають ще облогом всі ділянки народнього господарського життя.

На нашій національній території ми є лише предметом експльоатації, ми є — на жаль — предметом, а не підметом господарського життя.

Створення умов самовистарчальности на полі фінансів, торговлі, промислу та ремесла, плянова земельна політика, розвязка квестії безробіття і з ним звязаної еміграції і т. и. — ось способи, що ведуть до того, аби стати підметом господарського життя на своїй території, це імператив для поневоленої нації у її емансипаційних змаганнях.

Коли наше народнє господарське життя має стати забором національного розвитку, то у всіх своїх ділянках мусить бути кермоване одноцілою національно-економічною напрямною.

На нашій національній території Жидівська Економічна Рада у Львові працює повною парою для піднесення економічного добробуту Жидів, а тим самим для дальшого підпорядкування нас своїм економічним інтересам.

В час, коли всі народи світа уважають свій економічний стан підставою національного розвитку, думаю, що і в нас повинна би повстати Українська Економічна Рада для плянового руководження цілим національним господарським життям. Рада повинна складатися з представників економічних та культурних установ, професійних станових організацій, політичних партій і преси та індивідуально зібраних теоретиків і практиків господарського життя.

В цей незвичайно важкий для нашого народа час думаю, що і в нас не буде партійних чи там клясових а радше станових ріжниць для створення одноцілого фронту відбудови і розбудови національного господарства.

В 1908 році тов. „Просвіта" було ініціяторкою першого нашого економічного конгресу. Тепер наше життя вже так зріжничкувалося, що зайвим може було би турбувати „Просвіту". Може Кр. Союз Ревізійний в порозумінні з иншими установами взяв би на себе ініціятиву та поробив вступні кроки в справі покликання до життя Української Економічної Ради.

Пекуче питання скоординування всіх національно-творчих сил для відбудови і розбудови нашого народнього господарства дозволяю собі піддати під розвагу нашому громадянству, бо лише економічно сильним і зорганізованим мусять сказати, що нема „побіджених".

З. Пеленський.

Реформа Ліґи Націй.

Покищо тільки можливости та здогади.

Комісія складена з представників держав, що мають радити над поширенням Ради Ліґи Націй, ще не почала своєї праці, а вже вся преса піддає поодинокі проєкти, з якими приїдуть делегати до Женеви. Секретаріят Ліґи Націй уже важить такі чотири можливости: 1. розглянути прохання всіх кандидатів до Ради Ліґи однаково; 2. робити застереження щодо деяких кандидатур; 3. прийняти тільки Німеччину; 4. змінити не тільки Раду, але й всі основи Ліґи. Четверта розвязка є, здається, найближча дійсности, дарма, що проти неї йде Франція. Та всі попередні мають також противників. За реформою дотеперішнього „внутрішнього законодавства" Ліґи Націй промовляє в першій мірі остання невдача при формальностях вступу Німеччини до Ліґи. Коли юридичні знавці спільно з представниками держав заявлять, що в Раді сидітимуть тільки представники великодержавних організмів, тоді вони будуть приневолені засувати поняття „великодержавности", бодай на нині (як що не на майбутнє); колиж вони не дійдуть до порозуміння в цьому пункті або змінять його, то тим самим змінять основні принципи женевського міжнароднього трибуналу.

Абд-ель-Крім і европейський мир.

Франко-еспанські добрі наміри і трудноці.

Паралельно з оживленою воєнною акцією в Мароку, йдуть переговори Франції та Еспанії з Абд-ель-Крімом. Франція та Еспанія є покищо в кращій ситуації, ніж у липні минулого року, коли Абд-ель Крім відкинув їх умовини. Тому сподіються тепер уступок з його боку. Переговори нелегкі тому, що на боці провідника Ріфенців є сила симпатиків ріжних національностей, бувших військових, дипльоматів та агітаторів, які використовують його боротьбу для ріжних цілей, до особистих включно. Ця їх співпраця не є суперечна зі симпатіями для визвольної боротьби Ріфенців. Франція та Еспанія признаються нині до своїх помилок, які були наслідком акції веденої виключно військовими, а не політиками, які добре знали би середовище війни, його настрої та силу противника. Війна в Мароку здеморалізувала французько-еспанські війська, самого Абд-ель-Кріма, а головно племена, які по черзі ставали на боці Европейців і Абд-ель-Кріма. Нині французько-еспанський спільний штаб лякається, що підписавши мир з Абд-ель-Крімом, не матиме справжнього мира, бо вплив полководця Ріфенців не йде так далеко, щоби він міг виступати від імени всіх племен. А входити в переговори з поодинокими племенами ніяково. Ріфенцям пропонують широку автономію, під духовим покровом мароканського султана, на умовах роззброєння і контролі цього роззброєння. Саме цей останній пункт найважче перевести, бо він є прикрим засобом, що йде в розріз з свободолюбним характером і войвничими святими традиціями мароканських племен.

Французько-радянські довги.

Сумчіві права чужинців у С. Р. С. Р.

Заступник голови радянської делегації, що веде переговори з французьким урядом у справі передвоєнних довгів російської держави, відїхав до Москви, щоби передати свому урядові французькі умовини. Французька делегація вважає надто малою запорукою складення 25 міл. долярів як ґарантії сплати довгів, з тим, що СРСР. мав би ще одержати за це довгоречинцеву позичку. Французи ставлять як умовини дискусії такі пункти: 1. Означити за взаємним порозумінням повну суму передвоєнних довгів; 2. Означити речинець, до якого вся сума повинна бути сплачена разом з процентами; 3. Зобовязати радянський уряд, щоби він у щорічний бюджет поклав означену цифру на сплату передвоєнних довгів. Голова французького міністерства торговлі доходить до дуже песимістичних висновків з юридичного погляду. Переглянувши основно радянське законодавство, каже, що чужинці з держав, які не підписали торговельних договорів з радянським урядом не матимуть у СРСР. ніяких

Red. czas. „Dilo" Pr. 158/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej: Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 73 (10748) z dnia 2. kwietnia 1926 roku pod tytułem: 1) „Krow" w załości, 2) „Lyst z sela" od słów: Polska wjdaa... do końca tego artykułu zawiera znamiona zbrodni i występku z §§ 65 a) i 305 u. z ad 2) znamiona zbrodni i występku z §§ 65 a) i 308 u. k. uznał dokonaną w dniu 2/4 1926 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedz. redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. — Lwów dnia 4. kwietnia 1926.

Hawel.

сали вже в парламенті внесок, щоби скасувати середновічну систему депортації.

— З кіна. В кінах „Коперник" і „Марусенька" йде нова сальоново-еротична фільма в 10 діях п. з. „Найвеселіший мущина столиці" з Марією Корда і М. Варконії та комедія „Бастер Кітон будує корабель". У кіні „Лев" незабаром прийде програма веса з Родольфом Валентіно в заголовній ролі п. з. „Князь крови".

Станиславівщина!

До П. Т. Виділів Чит. Просвіти.

Заходом Жіноч. Просвіт. Секції при філії „Просвіти" в Станиславові відбудеться дня 11. квітня 1926 р. в 1-ій год. пол. в салі Української Бесіди, Голуховського ч. 20, 1. пов. 2-а Жіноча Просвітня Анкета. Поручається Виділам висилати на сю нараду представниць від жіноцтва.

За Жіночу Просвітну Секцію:
Стефанія Барановська, голова. *Галя Аксентій,* секретарка.

З судової салі.

Дня 29. березня ц. р. обжаловував прокуратор перед одиничним суддею окружного суду в Чорткові Анастазію Бабюх, 16-літню дівчину в Базару, за провину з § 303 к. з., поповнену в той спосіб, що дня 13. грудня 1925 р. в Базарі на публичній дорозі в присутности більше осіб підчас публичного виконування религійних обрядів мала заховатися в непристойний і згіршаючий спосіб. А саме, коли надіхав римо-кат. пробощ Юзеф Мисьлива з найсв. дарами, вона вправді уклякла разом зі своїми товаришками, одначе усміхнулася до своєї сусідки. Обжалована боронилася, що має таку вдачу і все усміхається, що потвердили також переслухані як свідки товаришки обжалованої. Характеристичне натомісць було зізнання кс. Юзефа Мисьливого, якого часть зізнань подаємо дослівно: „W gminie Bazar, zamieszkałej w ⅔ części przez Polaków, tak teroryzowanych przez Rusinów, że idąc do kościoła muszą przechodzić chyłkiem przez pola, zwłaszcza Polki żony Rusinów, aby uniknąć naigrawań, krzyków i napadów — zacząłem odprawiać więcej nabożeństw i wogóle więcej pracować nad religijnem uświadomieniem ludu. Gdy skutki mej pracy zaczęły wydawać owoce, waburzyło to niespokojnych hajdamaków miejscowych, którzy nawet do tego doprowadzili, że wysyłali chłopczyków dla robienia hałasów pod kaplica w czasie odprawiania mszy św., tak, że odprawianie musiałem przerywać. Odtąd też wre nienawiść i do mnie i do wyznawców obrządku rzym.-kat., przejawiająca się w czasie przewrotu ukraińskiego prześladowaniem mnie i aresztowaniem, a obecnie różnymi nienawistnymi krokami i działaniami. Na tem też tle wyrósł fakt, objęty niniejszem dochodzeniem". По тім багатомовнім вступі кс. Мисьливи представив у драстичних словах цілу подію, з чого виходило, що на звук дзвінка дівчата, які йшли до церкви, оглянулися, а коли побачили священика на санях з дзвінком в руках, усі клякнули, з між ними й обжалована, до якої кс. Мисьліви крикнув: Чему сеп сьмеєш, дурна"? А коли минув дівчат санками, вони всі зачали сміятися.

Після переведеної розправи й виводів оборонця д-ра Володимира Електоровича вирокуючий суддя увільнив обжаловану від вини і кари з огляду на недостачу состава чину. Одначе прокуратор усе таки зголосив відклик від увільнюючого вироку.

Станова орґанізація

українського учительства прив. середніх шкіл.

Дня 4. квітня ц. р. відбулася у Львові довірочна нарада учителів Українців прив. середніх шкіл, де були заступлені численно майже всі гімназії У. П. Т. з краю. Нараді проводив дир. Вол. Кузьмович із Дрогобича, секретарював п. Евген Яворовський з Яворова. По річевому рефераті проф. І. Чмоли про конечність станової організації учителів середніх прив. шкіл, рішено одноголосно створити таку станову організацію, покищо як (говорячи словом статуту „Учит. Громади") „Комітет прив. учителів" в „Учит. Громаді", що є товариством учителів середніх і вищих шкіл і де належать крім державних учителів усі учителі середніх прив. українських шкіл. „Учит. Громада" не є чисто становою орґанізацією, а має завданням більше загальні справи — не менше важні й конечні — так, що згуртування українських учителів прив. середніх шкіл в окрему станову орґанізацію з метою оборони інтересів прив. шкільництва і його вчителів покищо при „Учит. Громаді", треба вважати цінною подією у життю і розвою нашого національного шкільництва.

На нараді були присутні тільки учителі гімназій УПТ., а не було українських учителів инших прив. середніх українських шкіл у краю. Тому основана станова організація обнимає собою покищо тільки українських учителів гімназій УПТ. Одначе рішено подбати, щоби у становій організації українських учителів згуртувалося все українське учительство прив. українських середніх шкіл без огляду на їх тип і їхню фірму.

Осідком станової орґанізації принятою до часу другої наради Комітету місто Яворів. Головою стан. орґанізації вибрано одноголосно проф. Омеляна Назаревича з Яворова. Чотирьох членів рави Комітету вибере стан. орґанізація в Яворові. Для випрацювання ідеольогії українського національного шкільництва вибрано підкомісію з осідком у Львові в особах п. п.: Галущинського М., Калиновича В. зі Львова, Чмоли І. з Яворова і Камінецького Ю. з Рогатина.

По довгій, основній дискусії принято й затверджено службову прагматику учителів середніх шкіл У. П. Т. на внесення окремої комісії, що працювала над зложенням прагматики від ряду літ. Рішено подати до відома принцигу прагматику Гол. Управі УПТ. і її шкільній Комісії для затвердження її обовязковости. Нараду витали іменем УПТ. п. радник С. Громницький, іменем „Учит. Громади" й теперішній голова о. д-р Сп. Кархут.

Зі спорту.

Руханковий вечір Сокола-Батька.

Черговий руханковий попис Сокола-Батька відбувся для 5. квітня 1926 в салі „Народнього Дому". Попис почався точно 7·35 вправами на дручку (реку) й коні відділу старших учеників. Уставка руховиків була оригінальна: вищі стояли раз на лівім, раз на правім крилі, бо й виконували вправи раз починаючи з реку, другий раз з коня. Всіх вправлядо на пописі лише 9, бо для другої половини вивчених забракло одягів. Вправи були підмах звичайний і з вишибом, перескоки й перевороти. По 5-ох обовязкових вправах кожний руховик пописувався довільними вправами, з котрих найбільш ефектовні були переворот (провідника) з важки ліктевої на дручку, переворот спиний з дуба на коні Л—ого і смертний скок найбільш талантного руховика. До всіх вправ пригравала музика вивчена Ярославенком. По скінчених вправах відділ швидко спрятав приладдя і зробив місце 15-ці молодших учнів Т. Білостоцького, що при вправах стояв з боку і мов суддя сиреною давав знак. Відділ виконав 5 трійкових веж і живих образів в уставці школом. Одна вправа вийшла нерівно ізза непорозуміння сиґналу.

Яко третю точку програми вивів начальник вправ С. Коцюба дефіляду всіх відділів, на які тті проф. Гайдучок відчитав у командній тоні прегарну промову про сокільську ідеольогію. Головні її точки вбрав у форму вірша й окрилив боєвою мельодією Ярославенко-Віцковський, автор сокільського гимну, а дальше розвинув ту програму сокільський батько, проф. І. Боберський, кидаючи в заспане громадянство сильні як меч кличі, в яких завзивав земляків ставати в ряд, виробляти свою силу й завзяття, щоби стати справжніми громадянами, справжніми Українцями, справжніми Европейцями.

Після того виступила на сцену краса, відділ молодших учениць п-ни Осовської. Дівчатка мали в руках тоненькі смерекові прянди і в коловій уставці, виконуючи прості, але привадні рухи і звороти, зложили щирий пеан весні. Зі співу дівочого хору вбився в память рефрен:

Коли настане чудний май,
заквітне боз і цвіт,
В садку я люблю похожать,
як сумерк вкриє світ.

По перерві виступив ремісничий відділ (проф. Зимака), придвигав коня з ногами, витягненими на природний зріст, та уживаючи високої відскочні замісць стремен, виконав 5 вправ, із яких стрімголовний переворот зібрав найбільше оплесків.

І знов ремісничу силу змінила краса, цим разом небудення. Відділ 15 членкиь (проф. Гайдучка) у чорних одностроях і з червоними хустками на шиї вбіг на помістт та уставився у трьох рядах так, що п-а Мамчакіана опинилася в середині першого ряду і проводила вправами під звуки музики. Виконано 5 вправ, де рухи рук були супроводжені дискретними кроками, згинами, зворотами, а все таке гарне (і панночки і рухи і хустинки), що аж за очі хапало. Остання вправа мала трохи за гостре темпо і не вийшла рівно.

Тепер прийшла найкраща точка вечера: вправи членів на високих поручах під особистим проводом п. Ст. Коцюби. Тут подивляли ми силу і зручність, рівновагу в відвагу руховиків, що певно і складно виконували тяжкі підмахи, стрімголовні стани і карколомні перевороти. В 4-ій довільній вправі кожний руховик старався сам себе перевисшити. На вирізнення заслуговують дуб і важка Коцюби, випруг, дуб і віскок Худяка і хід на руках Мамчака. Вправи закінчилися подвійною вагою Коцюби й Худяка.

Накінець виступив відділ старших учениць (п-ї Наврошької), виконав 5 прегарних веж, що на коні з мальовничим тримом рук. Вечір закінчено відспіванням сокільського гимну.

Т. Ф.

✝ Посмертна згадка.

Славуся, найдорожча одинока донечка о. Матвія і Галі з Лавровських Демчук, уч. II. кл. гімн. СС. Вас. звосмотрена Найсвят. Тайнами, упокоїлася по довгій і тяжкій недузі у Львові 7. квітня 1926. в 12. році життя. Похорон відбудеться в Руданцях в пятницю 9. квітня ц. р.

Всячина.

Ціна книжок. При останній лїцитації в Льондоні вартісних старих видань, відомий аматор старих книжок, мільонер д-р Розенбах заплатив за один том Шекспірівського „Генрика IV." з 1600 р. 3900 фунтів штр., а за другий том цієї самої песи 3500 фунт. За такі гроші можна би, здається, в нас викупити всі старі видання наших клясиків.

Термометр для високих температур. У Ню-Йоркськім інституті Франкліна винайшли термометр, який може мірити температуру аж до 1000 степенів. Він складається з рурки зробленої з кварцу і наповненої галіюм. Галіюм є рідким металом, який найдено у великій скількости в копальнях Оклягоми та Міссурі. До цього часу не знали до чого його можна би вжити.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойко.

Сянік Саля Утіха. 7.IV. „Без вини винуваті і Концерт.
10.IV. „Дибук".
11.IV. „Мазепа".

Театр виїзджаючи в турне на Горішний Шлеськ і Конґресівку складає сердечну подяку Громадянству, за щире і тепле відношення та підтримку. 8—?

Філія Союза Українок в Сокалі пошукує інструкторок до ведення діточих садків. — Зголошення з поданням кваліфікацій приймає Голова С. Українок Вп. Грабовенська в Сокалі, вул. Рожана до 20. квітня 1926 р. Першенство мають учительки і укінчені семінаристки. Неувзглядненні подання зістануть без відповіди. — *Виділ.* 1540 1—1

Прогулька „Пласт" до Виники через Пасіки (11 км.) в неділю 11. ц. м. під пров. інж. Ю. Мудрака. Збірка о 9·30 год. при кінцевій стації трамваю коло Промислової школи (ч. 2, 9, 11). Поворот через Чортівську Скалу (7 км.), евент. поїздом (15·12 у Львові). Перекуску взяти зі собою. 1—2

Ширші Сходини членів „Союза Українок" у Львові, відбудуться дня 9. квітня, в пятницю, о год. 6·30 вечером в льокалі „Української Бесіди". З огляду на зацікавлення, яке викликав на сходинах Тов. Жінок з висшою освітою реферат п. Булиндової на тему „Жінка в давній Греції", прелеґентка відчитає його вдруге. Крім цього на порядку нарад справа практичних курсів. Всіх членів проситься взяти участь в сходинах. Гостям раді. 1537 1-1

Дрібні оголошення.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

форма, громадські комісарі і їх господарка — ось тема, з якої бесідники витягали влучні внесення про потребу й конечність політичної організації. Замітним був голос присутнього на салі гостя Поляка Антона Чайковського з Долиняи, котрий, стверджуючи, що українське населення знаходиться в иншому положені як польське, візвав присутних до праці й організації.

Опісля п. Олекса Черкаський забрав другий раз голос і пояснив зібраним завдання, ціль і програму Українського Національно-Демократичного Обєднання. Відтак у дискусії, в якій підчеркнути треба слово о. декана Роздольського, вирішено приступити до вибору Повітового Народнього Комітету. Головою вибрано одноголосно д-ра Степана Біляка, адв. в Городку, членами: о. дек. Роздольського з Городка, Василя Бабія з Городка, Миколу Гелмановича з Речичан, Коноверга з Галичанова, о Ф. Федьиського з Любіня Мал., Григ. Шмагалу з Любіня Вел., Иосифа Андрушкова з Городка, Ів. Гуля з Добростан, Пилипа Борщовського з Браткович, Иосифа Канцира з Угерець, а як заступників: Івана Павлишина з Зашкович, Миколу Коса зі Сторони і Мих. Садкового з Цувева.

Новоизбраний голова подякував присутнім за численну участь і повагу, з якою вони ставилися до нарад, вказав на завдання партії в повіті і візвав до творення на місцях громадських організацій. Після відспівання народнього гимну піднесені на дусі учасники розійшлися.

Присутній.

Ремісникам під увагу.

В справі доповняючо-фахового курсу й іспитів для ремісничої молоді.

Пригадую інтересованим, що останній державний фах.-допов. чотиротижневий курс у Львові зачнеться в понеділок 12. квітня 1926 р. в будинку школи св. Анни при вул. Казимірівській (про цей курс була згадка в ч. 69. і 72. „Діла“). Буде це вже останній курс того роду.

На будуче будуть утворені у Львові, Станиславові, Тернополі і Дрогобичі спеціяльні комісії, що переводитимуть іспити з теоретичної науки з учениками-термінаторами всіх фахів з менших міст, місточок, передмість і сіл, себто з таких місцевостей, де нема фахово-доповняючої школи. Обєм науки буде далеко вужший, як на вище згаданім курсі. План науки при тих нових — так сказати — приватних іспитах для ремісничих термінаторів буде менше-більше скороченою програмою фах.-допов. вечірної (промислової) трилітньої школи. Це ще врешті не є устійнене. Про можливість заведення таких іспитів згадував я в статті про зимові курси, поміщені свого часу в „Ділі“. На жаль, у нас дуже мало основано таких ремісничих „зимових курсів“. Пригадую при тому ще раз і те, що ладиться проект промислового закону, на основі якого ті майстри по місточках, передмістях і селах, що не будуть мати скінченої фахово-допов. школи та відповідного знання, не матимуть права тримати учеників-термінаторів, а могтимуть держати тільки челядників.

З усього того видко, що невишколений теоретично майстер буде підрядним (нижчої категорії) і не видержить конкуренції з таким майстром, що побіч практичного фахового знання, буде мати й теоретично-фахову науку.

Новиною є також іспитова комісія при Торговельно-Промисловій Палаті (Izba Handlowo-Przemysłowa) у Львові, де могтимуть здавати іспити на челядників ті ремісничі термінатори всіх фахів, що ремісничу практику відбувають (агл. відбули) в таких місцевостях, де знаходяться корпорації дотичних фахів, але де при тих корпораціях нема іспитових комісій. — Инші часописи прошу це передрукувати.

Танчаковський Иосиф.

Біржа.

Америк. дол. 9·12 — 9·15 **канад. дол.** 9·00 — 9·00, **чеські кор.** 0·24.00 — 0·24.50, **лei** 0·4.00 — 0·4·50, **франки** фр. 0·29·00 — 0·30·00, фр. **швайц.** 1·68 — 1·70, **англ. фунти** 40·00 — 41·00.

Золото. 20 кор. 33.50 —34·00, 20 франк. 31·00—31·50; 20 марк. 39·00—40·00; 10 руб. 42·00—42·50.

Демонстрація безробітних під міністерством праці.

8. IV. гурток около 200 безробітних зібрався у Варшаві під будинком мініст. праці і сусп. опіки голосно демонстрував, домагався, щоби мін. Земенцький прийняв делегацію. Мін. Земенцький заявив, що делегацію прийме в пятницю, під услівям, що не будуть демонструвати.

Відповідь не вдоволила демонстрантів. Вони вибили кількадесять шиб у мін. праці. Більший відділ поліції розігнав демонстрантів, що старалися опісля йти під сойм. Тут також розігнала їх поліція. Арештовано кількох організаторів демонстрації.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Бріян не підписав фр.-рум. договору.

Проєкт французько-румунського договору на взірець фр.-чеського і фр.-польського розбився. Бріян рішуче відмовився підписати такий договір і всі заходи рум. уряду, щоби Бріян змінив постанову, були безуспішні. Бріян заявив, що не підпише не з прінц. причин, але тому, що підписання такого договору могло би викликати в Англії й Америці дуже некорисне враження, начеб Франція хотіла заключувати з евр. півд.-сх. державами договори на основі побідників проти побіджених.

Промова Мусоліні.

У палаті Літторіо на святі представлення новому директоріятові провінц. секретарів фаш. партії Мусоліні в довшій промові заявив м. и., що слід удержати фаш. партію в повні сил і життя. Партія мусить зробити іт. нарід фашистівським від гори до долу. Уряд є найвищим висловом теперішнього устрою, тому все, що походить від уряду є фашистівське. „Вже давно похоронили ми півліберальний устрій. Ми виграли битву в краю і можемо ствердити, що давні партії зіпхнуто на бездоріжя, а давній устрій розкладається. Наша битва ще не виграна поза границями краю. За границею боротьба тяжка і станеться все тяжшою. Представляємо в світі нові прінціпи. Репрезентуємо антитезу світа демократії, плютократії і масонства. Що франц. нарід доказав 1879 р., це нині доказала фаш. Італія. Не треба дивуватися, що весь світ є проти нас. Боротьба тяжка але заманчива. Я не оптиміст, бачу перед собою труднощі, але це не повинно пригноблювати, а додавати гордости. То фатальне а заразом величаве, що кожда тріюмфуюча революція має проти себе весь світ. За девізу мого життя поставив я собі: „Жий у небезпеці!“ Заявляю вам, як бувший учасник війни; Коли йду вперед, ідіть за мною, коли відступлю вбийте мене, коли вмру, помстіть мене“.

Новий югосл. уряд.

Король Олександер поручив мін. сусп. робіт Узумовічеві утворення нового уряду. В склад уряду входять члени попереднього уряду за виїмкою Пашича і мін. скарбу Стояновіча. Новий премієр Узумовіч (з рад. партії) обняв тимчасово керовництво мін. фінансів, сусп. роботи член рад. партії Вуйіч. Новий уряд вестиме дальше політику основану на сербсько-хорватськім договорі.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашне число „Діла“ світило в ріжних місцях білими плямами. Сконфісковано в ньому закінчення статті „Плебісцитові підсумки“ і пять місць із заголовком включно зі статті на другій стороні. Це 36-а чергова конфіската нашого органу в цьому році.

— **Особисті вісти.** Ділимося з українським громадянством приємною вісткою, що наш славний героїчний тенор, п. Михайло Голинський, заанґажований на постійне до варшавської опери. Польська й німецька критика на Шлеську і в Познанщині, як також критика варшавська висказуються про голос нашого земляка самими суперлятиками. Найбільші успіхи мав п. Голинський в операх „Аїда“ і „Кармен“. Бажаємо нашому землякові на новому місці як найбільших успіхів.

— **З львівського університету.** Д-р Леонтій Максимонько ностріфікував на днях свій докторат, що його осягнув у Грацу, у львівському університеті. — Дня 27. м. м. відбулася у львівському університеті промоція пані Володимири Лев-Гасюкової, дружини сотника-лікаря У. Г. А. бл. п. д-ра Гасюка, на доктора медицини. З цього приводу її знакомі зложили замісць ґратуляцій грошевий даток на „Рідну Школу“.

— **Премія Українцеві за медичну працю.** „Товариство чеських лікарів“ у Празі, в якому концентрується наукове життя чеського лікарського світу, розділює кожного року премії з ріжних фондів імени визначних мужів чеської медицини за наукові праці з царини практичної і теоретичної медицини. Цього року призначено премію з фонду імени проф. Гляви в сумі 1000 чеських корон нашому землякові д-рові І. Х. Ортинському, асистентові патольоґічно-анатомічного інституту Карлового Університету, за працю „Причинок до вчення про карціноідні нарости хробакового наростку та тонкої кишки“, опубліковану в „Часописові чеських лікарів“.

— **Знесення смертного присуду.** Свого часу ми подавали, що Василя Філяса з Лубкова, рядовика 19. полку, львівський окружний суд засудив за державну зраду, як винного в приєднуванні жовнірів та цивільних осіб для таємної організації, що мала приготовляти повстання проти польської держави, на кару смерти. Найвищий військовий суд у Варшаві потвердив присуд, але зогляду на лагодячі обставини (не було наслідків цеї акції Філяса) замінено йому кару на 10 літ тяжкої вязниці.

— **З театральних справ.** Дир. Иос. Стадник взявся за реорганізацію театру, поставивши собі за мету відновлення репертуару і введення на сцену нових акторських сил по необхідній підготовці їх у фаховому знанню, щоб через те відновити колишнє довіря нашого громадянства до свого театру. Покищо цей театр даватиме зразкові вистави драми й комедії літературної і сценічної вартости. В найближчому часі появиться на сцені драма одного з найбільш талановитих молодих наших поетів з Наддніпрянщини, Я. Мамонтова: „Над безоднею“, справжня перлина української драматичної творчости, комедія відомого драматурга Р. Бракка: „Правдива любов“, і одна з найкращих пес Анського (автора „Дибука“) п. з. „День і ніч“. — Премієра драми „Над безоднею“ буде у Львові в другій половині ц. м. У виставі візьме участь п-ні С. Федорцева. — Щоб дати спроможність провінції пізнати високу літературну й артистичну вартість згаданих творів, театр И. Стадника відвідає з ними й инші більші міста.

— **З діяльности т-ва „Плай“.** Другі загальні збори українського туристично-краєзнавчого Товариства „Плай“ у Львові відбулися 21. березня ц. р. при участи 41 членів. Справоздання з діяльности товариства за минулий адміністраційний рік було надруковане в „Ділі“ з 21. березня. В дискусії висказано ряд дезідератів у справі прогульок на новий сезон. Так піднесено справу будови туристичних захистів у горах і улаштування прогульок на Поділля й инші сторони краю; збирання топографічних матеріялів; пополудневі прогульки й ин. На зборах вибрано виділ у такому складі: голова д-р Станислав Старосольський; члени виділу: д-р М. Кордуба, д-р І. Крипякевич — Ю. Мудрак, д-р О. Дашкевич, Е. Сольський, І. Гладилович: заступники: С. Пашкевич А. Охримович, К. Паньківський; контрольна комісія: Стахій Стебельський, В. Гучковський, М. Чапельський, заступники: Д. Коренець, Т. Восвідка.

— **Забезпечена Львова.** На польський Великдень видала влада розпорядок, щоби діти не стріляли для звеличування свята, бо така традиція кінчиться звичайно жертвами. Та одночасно ця сама влада мало журиться небезпекою, яка загрожує містові від муніційних складів за львівською рогачкою. Позавчора мешканці міста могли бути свідками видовища гідного землетрусу. Від іскор з паровозу, що їхав на Клепарівськім залізничім шляху, загорілась трава недалеко складу з вибуховими матеріялами і не багато бракувало до вибуху цих складів. Може міська рада має намір дати таким робом заробіток архітектам, склярам і похоронним підприємцям?

— **По широкому світі.** У Калькуті прийшло до нових вуличних боїв між Індійцями і Магомеданами; 35 убитих, 400 ранених. — В Еспанії уряд з королем витав святочно летунів, які перелетіли через Атлантійський океан. — Більш сотки американських епископів запротестувало перед урядом, щоби підписувати торговельний договір з Туреччиною, яка вирізала стільки христіян, одначе вашинґтонські економісти заявили, що американські інтереси є сильніші від таких почувань. — Американський міліярдер Форд підписав умову з радянським урядом, що вибудує на території СРСР величезну фабрику автомобілів. — Останніми днями на всю північну Америку впали великі сніги, з хуртовиною, і спричинили величезні шкоди; такої пізної зими не памятають від 100 літ. — Еспанське місто Севілля вибудувало канал, завдяки якому воно стає пристанею. — Найдено трупа відомої російської співачки Юрієвської, яка в грудні мин. року виїхала з Берліна і щезла безслідно в Швайцарії; вона втопилась в Андермат, скочивши з т. зв. „Чортівського моста“. — У місті Сен-Люіс (Зединені Держави) від грому загорілись склади нафти Товариства Ойль Компані і згоріло 3,700.000 бочок. Такої страшної пожежі не знають в історії нафтового промислу. — У Панамі відкрили величезні копальні золота; вони є більші від усіх дотеперішніх у південній Америці. Відкриття зробили Англійці.

— **Некрольоґи.** Помер визначний французький письменник Густав Джефроа, ур. в 1855 р. у Парижі. Був він головою „Академії Ґонкурів“, незалежного товариства, створеного в опозиції до офіціяльної „Академії Безсмертних“, що признавало щорічно нагороди за оріґінальні твори. Почав працювати як журналіст у часописі Клемансо „Справедливість“ і там звернув у перше на себе увагу своїми оріґінальними фейлєтонами, які видав окремими книжками. У перших повістях змальовав народнє життя: долю робітничої родини підчас війни 1870 р. і історію революціонера Блянкі. Та найбільшу славу зєднав собі Джефроа як критик мистецтва, видавши 8-томове „Артистичне життя“ і „Европейські музеї“. Вся нова школа артистів Моне, Карієр, Дедаґас, Біссаро, Рафаелі, Ренoар, Сіслей та Роден завдячують йому чимало в перших початках своєї праці. Джефроа був директором музею „Гобелінів“. — Помер у 85 р. життя один з найвизначніших німецьких „князів“ німецького промислу Авгуcт Тіссен. Поруч Круппа він був один з перших, який умів іти за потребами вічно змінної валюти і вдержатись у важких хвилинах економічної катастрофи, притягнувши до своїх копалень американський капітал. — Помер віденський професор університету юрист д-р Франц Кляйн бувший міністр справедливости.

— **Середновічні переживання.** Паризька преса приносить цікаву великодну новинку. Саме на Великдень відіде з пристані Ля Палліс, недалеко Рошфор, корабель „Ля Мартініуеро“, який вивозить засуджених злочинців на т. зв. Чортівські острови і до французької Ґвіяни. Злочинців є 680. Усе це люди не менше небезпечні як місце їх заслання. Влада, яка висилає їх, не має довіря до сили вартівників і замикає злочинців у великі залізні клітки по 130 осіб. Жорстокі засоби на випадок бунту цілком нагадують середновічні кари. Преса твердить, що такий корабель є мабуть останнім, який вивозить з французького побережжя. "По всі палати" ...

прав. Ті, що підписали такі договори є зрівнані в правах з радянськими горожанами. Але що права радянських горожан зі становища таких держав як Франція майже не істнують, отже торговельні вигляди чужинців у СРСР. є дуже сумнівної вартости...

Зміна грецької конституції.

Поширення прав президента републики.

Одночасно з вибором Пангальоса президентом республики, наміреаний диктатор приготовляє зміну законодавства, щоби мати свобідніші руки у правлінні. Урядовий денник проголошує декрет зміни деяких пунктів конституції. Президент республики матиме право розвязувати парлямент. Коли підчас парляментської сесії уряд раз одержав признання довіря, то не можна після цього заявляти йому недовіря на цій самій сесії. Це може торкатись тільки поодиноких міністрів, але не годі, коли уряд з міністром солідарний. Президент республики може підчас кожної парляментської сесії домагатись голосування в справі довіря для себе.

До характеристики польської пропаґанди.

Пос. Хруцький — комуніст.

Паризька „L' Ere Nouvelle" з 29. березня принесла отсю відомість:

„Польща домагається місця в Союзі Націй. Комісія закордонних справ польського сойму рішила 19 голосами проти 5 приняти до відомости звідомлення Скшинського про останнє зібрання в Женеві. Денний порядок з відмовленням довіря Скшинському навіть не піддано під голосування. Опісля комісія 25 голосами проти одного (посла Хруцького, українського комуніста) приняла резолюцію, щоб Польща далі домагалася постійного місця в Раді Союза Націй".

З приводу цеї відомости я вислав до редакції „L' Ere Nouvelle" пояснення, в якім говориться:

„Відомість, яка походить очевидно з польського джерела, що пос. Хруцький є український комуніст, не відповідає правді і має тільки за мету обезцінити його голосування. В дійсности пос. Хруцький належить до української партії, яка називається „Українське Національно-Демократичне Обєднання" і був головою Української Парляментарної Репрезентації в польськім соймі. Він голосував проти наведеної резолюції.

Проф. д-р М. Лозинський.

Прага, 5. квітня 1926.

Ще про стрийські події.

Ґенеза подій та їх пареб'г.

З певних джерел дістаємо додаткові інформації про трагічні події в Стрию. Виявляється, що на початку 1926 р. стан безробітних у Стрию виносив 1400 людей. Ця скількість зменшилася скоро на 300—400 людей, що дістали працю в тартаку і при магістратських роботах. При кінці березня число безробітних виносило 700 душ.

Ні магістрат ні староство не спішилися з допомогою для них. З дня на день зголошувалися делегати безробітних до магістрату і до староства з домаганням засобів до життя. Староство обіцяло допомогу, але для більшої певности відсилало делеґації до магістрату а магістрат відсилав до староства, або зволікав з вирішенням справи в безконечність, заявляючи вкінець, що не має ніяких фондів. На протязі цілої зими магістрат видав безробітним допомогу тільки один раз: по трохи дров, по кілька кільограмів муки і по 14 зол. на родину. З державної допомоги для безробітних користало заледви 42 робітники.

Виголоджені та доведені до розпуки безробітні збиралися в льокалях професійних спілок і радили над виходом зі страшного положення. На день 17. січня скликав комітет безробітних і спілка професійних спілок до Стрия зїзд комітетів безробітних професійних спілок з цілого підкарпаття, щоби призадуматися над положенням та виробити плян поступування. Староство заборонило зїзд, а також не дозволило на віче. Все це обурювало безробітних та настроювало їх дуже песимістично і відбирало всяку надію на ратунок. Робітничі делеґації далі ходили по всіх інстанціях, писали і слали меморіяли, але з усього того не було ніяких наслідків а вислані почтою меморіяли якось пропадали. Безробітні домагалися, щоби рада професійних спілок далі інтервенювала. Та інтервенції не помагали Рада рішила скликати віче, бо між безробітними почав ширитися тиф. У відповідь на заходи біля скликання віча влада розвязала Раду професійних спілок.

Професійні спілки запротестували проти того і зголосили спільне віче на день 14. березня. Староство приняло зголошення до відома, а коли все до віча було підготовано, тоді влада його заборонила. Замотив подав заступник старости Згода, що на віча видало воєвідство заборону. По тім ясім поширилось серед безробітних велике невдоволення та розярення. Тут уже не дармувала поліція та окружила всіх безробітних належною опікою та переводила безнастанні ревізії. Професійні установи вислали до міністра Зеленицького телеграму, в якій протестували проти надмірної поліційної опіки.

Дня 30. березня відбулись знов збори безробітних, на яких ухвалено вислати делеґацію до староства і домагатись негайного виплачення допомоги, припинення переслідувань, вільного проїзду залізницями для пошукування роботи і накінець натиску на дирекцію тартаку Ґредля, щоби вона приняла до праці ще деяке число безробітних, та вплину на магістрат, щоби почав публичні роботи.

Делеґація мала зі собою рівночасно вигнал безробітних у числі 750 душ. Староство приняло делеґацію і меморіял та обіцяло виконати всі домагання. Делеґатам казано прийти по відповідь в середу 29. березня.

На другий день зібралися безробітні в робітничому льокалі та ждали на відповідь делеґатів, що пішли до староства. Староство відіслало делеґатів до магістрату, а магістрат заявив, що не має грошей. Дізнавшися про таку відповідь, безробітні рішили йти всі до староства. Число маніфестантів не переходило поза 250 учасників. Між ними було досить жінок і дітей. Безробітні ввійшли до староства і застали там Згоду. Його окружили та прохали домагатися виплати. Нараз появилася поліція, що була укрита в будинку і почала напирати на безробітних. Ці останні биті кольбами і спихані насильно з поверху на партер у великому розярені вдерлися до бюр і почали нищити уладження. Поліції вдалося їх викинути на партер. Демонстранти мали перед собою поліцію, а за собою инших демонстрантів, що не давали їм виходу з будинку. Поліція ужила зброї та почала стріляти в товпу. Та частина демонстрантів, що була перед будинком, почала обкидувати камінням будинок. Накінець наслідком стрілів почали безробітні тікати з будинку. Поліція вибігла за ними і стріляла за утікаючою товпою. Інформації про те, що є ранені поліціянти, не відповідають дійсности. Ні одного раненого поліцая не було. Один убитий мав рану від кулі, мав проколені багнетом груди і розтяте теж багнетом черево. Отже поліція не тільки стріляла, але й колола.

Наслідки тої стріляннии відомі. Впало 12 трупів, переважно українських робітників. Потім почала поліція переводити масові арештування.

Орґанізаційний рух.

Повітовий зїзд Обєднання в Щирці.

Дня 1. квітня ц. р. відбувся в Щирці зїзд відпоручників громад судового щирецького повіту. Не зважаючи на розмоклі дороги, в просторій салі чит. „Просвіти" зібралося 68 найсвідоміших громадян, представників 32 громад (на всіх 39). Крім 6 священиків явилися на збори майже самі селяне.

Зїзд отворив іменем ініціятивного комітету місцевий адвокат д-р Б. Сячак. До президії вибрано: о. Мих. Барича, місцевого пароха, Івана Венгера, господаря з Грабника і Степана Книша з Острова.

Реферат про потреби політичної організації і програму Національно-Демократичного Обєднання виголосив голова Повітового Комітету на політичний повіт Львів п. Ліщинський. По короткій вічевій дискусії головою під-комітету на судовий округ Щирець, зложеного з 5 осіб, вибрано одноголосно п. д-ра Б. Сачака.

Слід замітити, що зібрані селяне проявляли велику заінтересованість громадськими справами; наочну відповідь на численні запити дав при кінці зборів делеґат п. Ліщинський, закликаючи всіх учасників зїзду до щирої праці над обновою політичного життя в Щирецчині.

Повітовий зїзд УНДО в Городку.

Городок, 5. квітня 1926.

Дня 6. квітня ц. р. відбувся в Городку Повітовий Народній Зїзд УНДО. Національними красками прибрана саля „Самопомочи" заповнилася по береги делеґатами 25 громад (на 27 запрошених) городецького судового округа. Присутні самі селяне. Побіч них сімох священиків і делеґація городецьких міщан. Делеґації кількох громад привезли з собою ще й письменні повновласти з печатками на доказ, що їх, а не кого иншого вибрала громада як делеґатів.

Зїзд відкриває іменем ініціятивного комітету д-р Ст. Біляк, який представляє сучасне політичне й господарське положення нашого народу під Польщею, відтак окремо обговорює політичний стан округа й кінчить зазивом до вибору президії. В склад президії зїзду увійшли: бувший полевий духовник У. С. С. о. Фединський як голова, Михайло Телюк і Пилип Баршовський як заступники, Андрій Вергун з Городка і Іван Филипів із Жашкович як секретарі. Предсідник зїзду о. Фединський вказує на вагу зїзду і представляє зібраним делеґата Центрального Комітету У. Н. Д. О. зі Львова п. Олексу Черкаського, уділюючи йому голосу. Після реферату виявилася жива дискусія. Забирало голос багато бесідників, що ілюстрували й доповняли реферат подіями і фактами з їх найближчого окруження, а які то події промовляли за конечністю сильної політ. організації. Між иншими довшу промову виголосив о. Фединський, а дальше п. Василь Бабій, Филип Баршовський, Іван Гуль, Микола Германович, Іван Котилюк, Іван Филипів, Андрій Каравацький. Справа шкільна, земельна ре-

18)

Лист з села.

(Продовження.)

Господарське положення села не лише незавидне, не лише катастрофальне, але в теперішніх умовинах без найменших перспектив. Одначе всетаки мусить бути якийсь вихід, все одно: еволюційний чи якийнебудь инший. Заходить тільки питання, чи нам слід безучасно придивлятися природному розвиткові подій в напрямі катаклізму, чи ставити чоло господарському розкладові, з яким в парі йде всякий инший розклад і занепад умовий, культурний, політичний і фізичний? Иншими словами: чи в нашому інтересі є прискорення соціяльної революції, чи її відсунення на дальший плян?

Кожна революція є катаклізмом. Вона очищує атмосферу, але — як кожна елементарна стихія — нищить також величезні вартости. Соціяльна революція є найстрашнішою з усіх революцій, а при тому її керма під ідеольогічним і дієвим оглядом не все спочиває в надійних руках. Та не в тому річ. Справа ускладнюється чим иншим. Ніхто з усею певністю не може обрахувати хвилі вибуху революційної стихії. Вона може прийти нежданно, її серед постійного наростання революційних настроїв може викликати якась, з першого погляду незначна, причина, а може статися й так, що стан непевности положення може продовжуватися в безконечність. Розуміється, продовження теперішнього стену, стану господарської і всякої иншої декаденції, фатально відбивається на нашому селянстві. Є це перехідний стан між життям і смертю, стан нужденної вегетації, який криє в собі безліч небезпек найріжнороднішого характеру, і то небезпек, що поважно загрожують нашому національному організмові.

Маючи те все на увазі, слід хоч частинно ставити чоло господарському розкладові і занепадові. З тією метою слід, на мою думку, в теперішньому моменті змагати до розвязки двох головних питань: малоземелля і безземелля та перенаселення. Щодо першого питання, то невідклично треба змагати до побільшення селянського стану посідання, слід використати всі можливости, щоби притупити ворожо-гостре вістря тзв. земельної реформи, звернене проти нас. Нашим союзником в цьому є нещасливий закон про „земельну реформу", який настроїв проти неї земельних власників і в значній мірі відвернув їх від польських „реформаторів". Дідичі переважно схиляються до безпосередньої парцеляції. Нема небезпеки, щоби під тим оглядом наступили зміни, бо польська держава не може дідичам нічого иншого запропонувати поза паперовими облігаціями. А дідичі потребують готівки. Нашим обовязком увійти в порозуміння з дідичами (польськими і жидівськими) щодо переведення парцеляції. Одно лихо, яке спутує тепер нашу ініціятиву — це недостача готівки. Тут не маємо иншого виходу, як звернутися до наших американських братів за кредитом. Ця справа досі виявилася безвиглядною, а одначе треба робити дальші заходи. Очевидно, мусимо зі свого боку дати Американцям повне забезпечення. Коли сьогодня американські Жиди приходять галицьким Жидам з 400 міліонами долярів кредиту на торговлю, то чому не малиб наші земляки дати нам кредиту на землю?

Парцеляція може на якийсь час притупити гостроту земельного голоду. Але цього мало, бо колиб навіть вона вдалася якнайкраще, то всетаки селянська маса не буде насичена землею, хоч би в одній десятій частині. Треба отже підготовляти відплив населення з землі до ремесла та подумати над пляновістю еміграції.

Фактом є, що в наших селах нема добрих ремісників, і фактом є, що часто ті ремісники є чужинцями. А прецінь кожне село потребує доброго шевця, кравця, коваля. Можна сміло твердити, що в наших селах під Польщею є ще місце на яких десять тисяч ремісників. Треба тільки виховати перші кадри ремісників наскрізь кваліфікованих. Селянство не в силі цього довершити власними засобами. Йому мусить прийти з допомогою інтелігенція чи то творенням і удержуванням ремісничих бурс, чи перебранням на себе удержання ремісничої молоді в инший спосіб. Може наименше відчуго би тягар удержання цеї молоді, беручи сільських хлопців, що вчаться ремесла, до себе в хату. Правду кажучи, кожна інтеліґентська сімя в місті без надмірних зусиль може дати в себе пристановище одному ремісничому учневі. З цього була би велика користь. Приймаючи в свій семейний круг сільського хлопчину, наша інтелігенція не лише творила свідомі ремісничі кадри для сіл, але й булаб зближена і звязана з ними. В інтелігентській хаті сирий матеріял села ошліфовувався би, не підпадав би під чужі впливи, був би не лише з походження й віроісповідання, але й з духа українським. Тимсамим зникла би та перегорода, яка ділить нашу фальшиво-аристократичну інтелігенцію від демократичної маси. На всякий випадок є це справа, над якою слід застановитися.

Про еміграцію багато в нас писалося, але мало що або й зовсім нічого не робиться в тій справі. Селян притягає Велика Україна. Є це наскрізь здоровий інстинкт. Вони не можуть зрозуміти того, чому над Чорним Морем є місце для Жидів, а нема його для українських селян — тільки тому, що їх ділить від великоукраїнської території ідеальна смуга, нарисована в Ризі на мапах большевицькими й польськими дипльоматами. Та й не лише над Чорним Морем, але й на Кубані та на Закавказю є вільні землі, які ждуть робочих рук. Не буду довше розводитися над справою еміґрації, бо моїм завданням звернути тільки побіжно увагу на болячки нашого села і вказати на її настрої і думки, що ворушать наше селянство.

(Продовження буде.)